Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Svetlana Cușnir

Dosarul nr. 2a-2205/24
(2-21031151-02-2a-29052024)

D E C I Z I E

3 decembrie 2024 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Dorin Dulghieru și Andrei Cașcaval

Grefier Daniela Cucerenco

Examinând în ședința de judecată publică cererea de apel declarată de reprezentantul O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L., administratorul Sobuleac Sergiu,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Cucuietu Victoria împotriva O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L. cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale, aplicarea efectelor nulității și compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 7 martie 2024, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Cucuietu Victoria împotriva O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L. cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale, aplicarea efectelor nulității și compensarea cheltuielilor de judecată,-

a c o n s t a t a t:

Argumentele reclamantului:

1. Cucuietu Victoria a depus cerere de chemare în judecată împotriva O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L. cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale, aplicarea efectelor nulității și compensarea cheltuielilor de judecată.
2. În motivarea acțiunii a invocat că la 13 martie 2019, a încheiat cu O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L. contractul de împrumut nr. 1145088, cu valoarea împrumutului de 35 000 lei cu termenul de rambursare de 24 luni.
3. A menționat că contractul de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019, fiind, în conformitate cu art. 1763 din Codul civil, un act juridic prin care organizația de creditare nebancară (creditor) se obligă să pună la dispoziția unei alte persoane (debitor) o sumă de bani ca împrumut, cu condiția rambursării ei, a plății dobânzii și a altor plăți aferente, cade sub incidența Legii privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003, deoarece obiectul actului juridic constituie un bun transmis pentru necesități nelegate de activitatea de întreprinzător sau profesională (art. 1 din Lege). Drept dovadă servește p. 2.1. al

contractului de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019 - Tipul împrumutului: împrumut de consum.

4. A relevat că, analizând condițiile contractului de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019, a conchis că unele clauze ale acestuia au un caracter abuziv, fiind lovite de nulitate absolută.
5. Potrivit contractului de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019, la valoarea totală a împrumutului de 35 000 lei cu un termen de rambursare de 24 luni, pe lângă rata dobânzii aferente de 3169, 74 lei, comisionul de garanție în sumă de 3 360 lei, este fixată așa numită „taxa aferentă contractului" în sumă de 24 902, 50 lei, care reprezintă taxa ce trebuie achitată pentru examinarea și procesarea cererii împrumutatului.
6. De asemenea, la lit. a), e), f), g) ale contractului de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019 este stabilită clauza penală.
7. Prin urmare, contractul de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019, atestă faptul că încheierea acestuia a avut loc fară o negociere a condițiilor contractuale. Drept dovadă incontestabilă servește faptul semnării contractului de împrumut la oficiul poștal, pârâtul impunând clauze, care nu au fost negociate în mod individual.
8. A specificat că în conformitate cu art. 3 din Directiva 93/13/CEE a Consiliului, o clauză contractuală care nu a fost negociată individual se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului.
9. Suplimentar, aliniatul (2) din articolul 3 al directivei menționate constată că se consideră întotdeauna că o clauză nu s-a negociat individual atunci când a fost redactată în prealabil, iar, din acest motiv consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul clauzei. Semnarea contractului de împrumut la oficiul poștal demonstrează elocvent faptul că clauza taxei aferente, clauza penală stabilită la a), e), f), g) ale contractului au fost redactate în prealabil, nefiind negociate în mod individual.
10. A indicat că pe lângă faptul lipsei unei negocieri individuale a clauzei contractuale - taxa aferentă, prin ea însăși se creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, or, valoarea taxei aferente de 24 902, 50 lei în coraport cu valoarea împrumutului de 35 000 lei este una disproporționat de mare, fiind ușor vizibilă. Drept dovadă incontestabilă, servește certificatul cu privire la datorie, anexat la cererea de arbitrare din 20 mai 2020, care, conform situației din 22 ianuarie 2020, atestă faptul că din suma totală de 66 432, 24 lei, ce urma a fi achitată în termen de 24 de luni, s-a achitat suma de 58 344, 65 lei în termen de 8 luni.
11. A mai susținut că în virtutea acestui fapt incontestabil, pârâtul a pretins în arbitraj, potrivit cererii de arbitraj din 22 mai 2020 cu titlu de datorie suma de 19 391, 18 lei; 12 779, 15 lei cu titlu de taxă aferentă; 5 278, 30 lei cu titlu de penalitate.
12. A menționat că un simplu calcul scoate în evidență o îmbogățire fără justă cauză a pârâtului, căruia, fiindu-i achitată în termen de 8 luni (în locul termenului de 24 de luni) suma de 58 344, 65 lei, a obținut o hotărâre arbitrală, prin care, suplimentar, s-a dispus încasarea sumei de 37 448, 63 lei, care în total constituie 95 793, 28 lei.
13. Astfel, în baza contractului de împrumut din 13 martie 2019 cu valoarea împrumutului de 35 000 lei, care trebuia achitat în termen de 24 de luni, pârâtul a obținut, în mod anticipat, în termen de 8 luni, suma de 95793, 28 lei.

14. A accentuat că clauzele menționate nu au un caracter transparent din punct de vedere al obligației O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L. de a furniza o contraprestație reală, care ar justifica remunerația corespunzătoare, or, mențiunea pârâtului referitor la aceea că taxa aferentă respectivă trebuie plătită pentru examinarea și procesarea cererii împrumutatului este lipsită de claritate și motivare economică.
15. Mai mult, pornind de la raportul obligațional care rezultă din contractul de credit, conform căruia, debitorul are obligația de a rambursa împrumutul, dobânda și alte plăți aferente, constată, prin prisma prevederilor art. 1764 și 1765 din Codul civil, că plățile aferente rambursării împrumutului, sunt constituite din dobândă și comision, ce reprezintă costurile împrumutului oferit.
16. Astfel, așa numită taxă aferentă, clauza penală de la lit. a), e), f), g) din contractul de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019, nefiind negociate în mod individual, este disproporționat de mare, iar, în condițiile în care aceasta nu e justificată prin prisma costurilor împrumutului oferit, sunt lovite de nulitate absolută pentru caracterul abuziv.
17. În temeiul celor expuse, reclamanta Cucuietu Victoria a solicitat: declararea nulității absolute a clauzei contractuale - taxa aferentă în sumă de 24 902, 50 lei stipulată în contractul de împrumut nr. 1145088 din 19 martie 2019, ca fiind abuzivă cu repunerea părților în situația inițială; declararea nulității absolute a clauzelor stipulate la lit. a), e), f), g) din contractul de împrumut nr. 1145088 din 19 martie 2019, ca fiind abuzive cu repunerea părților în situația inițială; obligarea O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L. de a-i restitui suma de 37886, 09 lei cu titlu de îmbogățire nejustificată.

Poziția instanței de fond:

18. Prin hotărârea judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 7 martie 2024 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Cucuietu Victoria împotriva O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L. cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale, aplicarea efectelor nulității și compensarea cheltuielilor de judecată, s-a constatat nulitatea absolută a clauzei contractuale – taxa aferentă în sumă de 24902,50 lei stipulată în contractul de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019, încheiat între Cucuietu Victoria și O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L, s-a constatat nulitatea absolută a clauzei contractuale – comision de garanție în mărime de 3360 lei stipulată în contractul de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019, încheiat între Cucuietu Victoria și O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L., s-a încasat de la O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L. în beneficiul Cucuietu Victoriei suma de 13 803,35 (treisprezece mii opt sute trei,35) lei și suma de 3300,00 (trei mii trei sute,00) lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, s-a încasat de la O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L. în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 414,10 (patru sute paisprezece,10) lei. În rest pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.
19. Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că conform calculului desfășurat al datoriei aferente contractului de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019, debitorul, la 22 ianuarie 2020 înregistrează următoarele datorii: - soldul împrumutului - 19 391, 18 lei; - taxă aferentă - 12 779, 15 lei; - comision de garanție - 1680 lei; - penalitatea zilnică - 13 201, 50 lei, iar în total suma restantă de 47051, 83 lei, efectuând următoarele plăți: - 15 608,82 lei pentru suma împrumutului; - 3 169,74 lei pentru dobândă; - 12 123,35 lei pentru taxa aferentă contractului; - 1680 lei comision de garanție; - 1200 penalitate pentru notificare; - 16 147,57 lei penalitate zilnică; - 8 415,17 lei penalitate

pentru rezilierea contractului din 01.10.2019, iar în total fiind achitată suma de 58 344, 65 lei.

20. Astfel, instanța de judecată a constatat că clauza prevăzută de pct. 3.1. din contract, prin care s-a instituit o taxă aferentă în mărime de 24 902, 50 lei este o clauză care îl dezavantajează pe consumator și este abuzivă, prin urmare, în această parte urmând a fi admisă acțiunea privind declararea nulității absolute a clauzei menționate.
21. Totodată, instanța de judecată a constatat că clauza din pct 3.4. din contract, clauză contractuală înserată în graficul de rambursare a împrumutului, partea integrantă a contractului de împrumut, prin care s-a instituit un comision de garanție în mărime de 3360, 00 lei, la fel, este o clauză care îl dezavantajează pe consumator și este abuzivă, prin urmare, instanța din oficiu declara nulitatea absolută a acesteia.
22. Cât privește cerința privind declararea nulității absolute a clauzelor stipulate la lit. a), e), f), g) din contractul de împrumut nr. 1145088 ca fiind abuzive cu repunerea părților în situația inițială, și anume în ceea ce ține de încasarea de la reclamantă a sumei în mărime de 16147,57 lei cu titlu de penalitate (lit. a), a sumei de 1200 lei cu titlu de penalitate pentru notificare (lit. f), a sumei de 8415,17 lei cu titlu de penalitate pentru rezilierea contractului (lit. g), instanța a reținut-o ca neîntemeiată, or, reclamanta nu a demonstrat caracterul inechitabil al acestor clauze contractuale, în contextul în care după cum rezultă din calculul desfășurat al datoriei aferente contractului de împrumut reclamanta totuși a înregistrat perioade de întârziere la achitarea ratelor împrumutului stabilite în graficul de rambursare a împrumutului, nefiind prezentate de către aceasta probe care să confirme lipsa acestor întârzieri.

Solicitarea apelantului:

23. Nefiind de acord cu hotărârea judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 7 martie 2024, reprezentantul O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L., administratorul Sobuleac Sergiu a declarat apel împotriva hotărârii respective, solicitând casarea integrală a acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a cererii de chemare în judecată înaintată de Cucuietu Victoria cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale, aplicarea efectelor nulității și compensarea cheltuielilor de judecată, cu compensarea cheltuielilor de judecată suportate în apel.

Argumentele părților:

24. În susținerea apelului reprezentantul O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L., administratorul Sobuleac Sergiu a invocat că circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin, concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei, iar normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, or instanța nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat eronat legea.
25. Astfel, subliniind că odată de consumatorul și-a exprimat consimțământul, a dorit ca contractul să producă efecte juridice, nu putem spune că o clauză îl prejudiciază.
26. Totodată, a notat că prin prisma prevederilor art. 1075 Cod civil, evaluarea caracterului abuziv la clauzelor nu poate să se refere la obiectul contractului și nici la caracterul adecvat al prețului sau al remunerației.

27. De asemenea, a specificat că înaintea semnării contractului au fost luate măsuri rezonabile pentru a-i atrage atenția consumatorului asupra prevederilor contractuale, în special, ce ține de comisionul de garanție.
28. Prin urmare, a concluzionat că instanța urma să se conducă de următoarele criterii: consumatorii cunosc prevederile legislației reglementează contractele de credit pentru consumatori, să constate dacă contractul a fost încheiat cu un consumator, dacă a fost sau nu negociat, cum a fost demonstrat dezavantajul semnificativ între drepturile și obligațiile părților, inclusiv prin prisma bunei-credințe.
29. În ședința instanței de apel, reprezentantul apelantului O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L., avocatul Rusnac Rodion a susținut cererea de apel din motivele de fapt și drept invocate și a solicitat admiterea apelului în sensul formulat.
30. În ședința instanței de apel, intimata Cucuietu Victoria și reprezentantul acesteia, avocatul Melnic Eduard, au solicitat respingerea apelului ca neîntemeiat.

Aprecierea instanței de apel:

31. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelul declarat drept neîntemeiat și care urmează a fi respins, din următoarele motive.
32. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *"instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces".*
33. Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă "*instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să mențină hotărârea primei instanţe".*
34. Colegiul civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).
35. Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.
36. Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive

pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).

37. În conformitate cu prevederile art.118 alin. (1) Cod de procedură civilă "*fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale*", iar conform art. 130 Cod de procedură civilă "*instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei*".
38. Potrivit art. 123 alin. (2) Cod de procedură civilă *"faptele stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluţionată anterior în instanţă de drept comun sau în instanţă specializată sînt obligatorii pentru instanţa care judecă cauza şi nu se cer a fi dovedite din nou şi nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleaşi personae".*
39. Astfel, probatoriul administrat în speță atestă că la 13 martie 2019, O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L., în calitate de împrumutător, a încheiat cu Cucuietu Victoria în calitate de împrumutat, contractul de împrumut nr. 1145088, potrivit căruia, ultima a primit un credit în sumă de 35 000 lei, pe un termen de 24 luni calendaristice, cu o dobândă de 5,00% lunar, taxă aferentă în sumă de 24 902,50 lei, comision de garanție în sumă de 3 360 lei, iar debitorul s-a obligat sa respecte cu bună-credință obligațiile asumate în baza contractului.
40. În conformitate cu prevederile contractului menționat, Cucuietu Victoria, primind în proprietate suma de 35 000,00 lei, urma să restituie la scadență suma de 66 432,24 lei, compusă din corpul împrumutului – 35 00,00 lei, dobânda – 3169,74 lei, taxa aferentă – 24 902,50 lei, comisionul de garanție – 3 360 lei.
41. Totodată, Cucuietu Victoria a împuternicit O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L. să deducă soldul creditului existent în valoare de 9609,79 lei, conform contractului nr. 957529, suma transferată să fie de 25 390,21 lei
42. Prin ordinul de eliberare din aceiași dată se confirmă transferul sumei de 25 390,21 lei pârâtei Cucuietu Victoria, conform contractului nr. 1145088.
43. Potrivit materialelor cauzei, se atestă că Cucuietu Victoria a achitat în contul stingerii datoriei pentru contractul de împrumut nr. 1145088 suma de 58 344, 65 lei, care a fost distribuită de O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L. în felul următor: - 15 608,82 lei pentru suma împrumutului; - 3 169,74 lei pentru dobândă; - 12 123,35 lei pentru taxa aferentă contractului; - 1680 lei comision de garanție; - 1200 penalitate pentru notificare; - 16 147,57 lei penalitate zilnică; - 8 415,17 lei penalitate pentru rezilierea contractului din 1 octombrie 2019111.
44. Conform calculului desfășurat al datoriei aferente contractului de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019, la situația din 22 ianuarie 2020, debitorul înregistrează următoarele datorii: - soldul împrumutului - 19 391, 18 lei; - taxă aferentă - 12 779, 15 lei; -

comision de garanție - 1680 lei; - penalitatea zilnică - 13 201, 50 lei, iar în total suma restantă de 47051, 83 lei.

45. Prin hotărârea arbitrală din 19 noiembrie 2020 s-a admis integral acțiunea arbitrală înaintată de O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L. și s-a încasat de la Cucuietu Victoria 19 391, 18 lei cu titlu de datorie restantă în temeiul contractului de împrumut nr. 1145088 din 13 martie 2019, 12 779,15 lei cu titlu de taxă aferentă, 5278,30 lei cu titlu de penalitate contractuală și 749,00 lei cu titlu de cheltuieli arbitrale.
46. Prin încheierea judecătoriei Chișinău din 4 martie 2021, irevocabilă din 22 martie 2021, s-a admis cererea Cucuietu Victoriei și s-a desființat hotărârea arbitrală din 19 noiembrie 2020.
47. Bazându-se pe faptul că clauzele prevăzute de pct. 3.1. din contract, prin care s-a instituit o taxă aferentă în mărime de 24 902, 50 lei, precum și la lit.lit. a), e), f), g) din contract, prin care s-a instituit o dobândă de întârziere, o penalitate, o penalitate pentru notificare și o penalitate pentru rezilierea contractului, sunt abuzive, Cucuietu Victoria a solicitat declararea nulității absolute a acestora.
48. Fiind investită cu examinarea cauzei, prima instanță a constatat nulitatea absolută a clauzei contractuale – taxa aferentă în sumă de 24902,50 lei și a clauzei contractuale – comision de garanție în mărime de 3360 lei, încasând de la O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L. în beneficiul Cucuietu Victoriei suma de 13 803 lei și suma de 3300,00 lei achitate de ultima și reținute în temeiul clauzelor declarate nule, în rest pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.
49. Colegiul notează că prin cererea de apel formulată de O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L. se distinge dezacordul cu soluția adoptată de instanţa de fond în partea constatării nulității absolute a clauzei contractuale – taxa aferentă și a clauzei contractuale – comision de garanție, precum și încasării de la O.C.N. „IUTE CREDIT" S.R.L. în beneficiul Cucuietu Victoriei a sumelor reținute în temeiul acestor clauze, insistându-se asupra netemeiniciei acestor pretenții. Respectiv, instanţa de apel se va pronunţa asupra legalităţii actului judecătoresc doar în partea contestată.
50. Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate prin prisma argumentelor invocate în apel și, raportându-le la suportul probatoriu, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că prima instanţa a determinat corect raportul juridic dedus judecății, a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și a dat o apreciere completă, obiectivă şi sub toate aspectele a probelor prezentate hotărârea fiind întemeiată.
51. În susținerea acestei opinii Colegiul reține că în conformitate cu prevederile art. 1763 Cod civil *"prin contractul de credit, o bancă sau o organizaţie de creditare nebancară (creditor) se obligă să pună la dispoziţia unei alte persoane (debitor) o sumă de bani ca împrumut, cu condiţia rambursării ei, a plăţii dobînzii şi a altor plăţi aferente, sau îşi asumă orice alt angajament de a achiziţiona o creanţă sau de a efectua o plată, de a prelungi termenul de rambursare a datoriei sau de a emite orice garanţii".*
52. În temeiul alin. (3) a aceleiași norme *"faţă de contractul de credit se aplică prevederile referitoare la contractul de împrumut în măsura în care regulile prezentului capitol nu prevăd altfel sau din esenţa contractului de credit nu reiese contrariul".*
53. Conform art. 1764 alin.(1) Cod civil *"părțile contractului de credit pot conveni asupra unei dobînzi fixe sau flotante",* iar potrivit art. 1765 Cod civil *" în afară de dobîndă,*

părţile pot conveni asupra unui comision pentru serviciile prestate în legătură cu utilizarea creditului".

54. În același timp, în acord cu art. 334 alin.(1) Cod civil*" actul juridic sau clauza care contravin vădit ordinii publice sau bunelor moravuri sînt nule*", iar conform art. 328 alin.(1) și alin.(2) Cod civil " *nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atît pe cale de acţiune, cît şi pe cale de excepţie, de orice persoană care are un interes născut şi actual. Instanţa de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanţilor la proces. Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părţile actului lovit de nulitate sau succesorii acestora."*
55. În conformitate cu prevederile art. 329 alin.(1) și (2) Cod civil" *în contractele cu consumatorii sînt nule clauzele abuzive, precum şi clauzele prin care se derogă de la dispoziţiile legale de la care este interzis a se deroga în detrimentul consumatorului (nulitatea de protecţie).Nulitatea de protecţie operează doar în măsura în care avantajează consumatorul.*"
56. Potrivit art. 1069 alin.(1) și (4) Cod civil *" clauza propusă de una dintre părţi nu este negociată individual dacă cealaltă parte nu a putut să-i influenţeze conţinutul, în special deoarece aceasta s-a elaborat anticipat, indiferent că face parte din clauze standard sau nu. În contractul dintre un profesionist şi un consumator se prezumă că: a) clauzele au fost propuse de către profesionist; b) clauzele nu au fost negociate individual; c) clauzele elaborate de către un intermediar sau un alt terţ au fost propuse de către profesionist".*
57. Conform art. 1071 Cod civil *"persoana care prezintă clauze care nu au fost negociate individual este obligată să se asigure că ele sînt elaborate şi comunicate într-un limbaj clar şi inteligibil, precum şi să fie lizibile. Această cerinţă este aplicabilă textului în întregime, inclusiv notelor de subsol, trimiterilor la alte texte sau specificaţiilor de orice natură. Într-un contract dintre un profesionist şi un consumator, clauza propusă de către profesionist cu încălcarea obligaţiei de transparenţă impuse prin dispoziţiile alin.(1) poate fi considerată abuzivă doar pe acest unic temei".*
58. Art. 1072 alin.(1)-(2) Cod civil stabilește că *"într-un contract dintre un profesionist şi un consumator, clauza care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este propusă de către profesionist şi dezavantajează considerabil, contrar bunei-credinţe, consumatorul. Articolele 1077-1079 cuprind lista clauzelor considerate abuzive în contractul dintre un profesionist şi un consumator fără necesitatea evaluării lor conform alin.(1) din prezentul articol şi art.1075".*
59. În acord cu art. 1075 alin.(1) Cod civil *" la evaluarea caracterului abuziv al unei clauze contractuale în sensul art.1072 alin.(1), art.1073 şi 1074 se va ţine cont de: a) respectarea obligaţiei de transparenţă prevăzută la art.1071; b) natura obiectului contractului; c) circumstanţele determinante în cadrul încheierii contractului; d) celelalte clauze contractuale; şi e) clauzele cuprinse în orice alt contract de care depinde contractual".*
60. Alin. (2) a normei date stabilește că *" evaluarea caracterului abuziv al clauzelor nu poate să se refere la obiectul contractului şi nici la caracterul adecvat al preţului sau al remuneraţiei, pe de o parte, faţă de bunurile, lucrările sau serviciile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în cazul în care s-a respectat obligaţia de transparenţă, prevăzută la art.1071. Obiectul contractului şi raportul dintre preţ şi*

calitate pot fi luate în considerare la evaluarea caracterului abuziv al celorlalte clauze contractuale".

61. Potrivit art. 1076 alin.(1)-(4) Cod civil *" clauza abuzivă este lovită de nulitate absolută. Această nulitate de protecţie operează doar în măsura în care anularea clauzei avantajează partea care nu a propus clauza abuzivă. În cazul în care partea care nu a propus clauza abuzivă este un consumator, instanţa de judecată este obligată să invoce nulitatea din oficiu. Dacă contractul poate fi, în mod rezonabil, menţinut fără clauza abuzivă, celelalte clauze rămîn valabile".*
62. În același timp, potrivit art. 10 alin.(1) Legii privind contractele de credit pentru consumatori nr. 202/12.07.2013 în vigoare la data stingerii situației juridice *" Contractele de credit sînt redactate într-un limbaj clar şi lizibil, cu caractere de aceeaşi dimensiune, pe hîrtie sau pe un alt suport durabil".*
63. Alin.(3) a aceluiași articol indică că *"Contractul de credit specifică în mod clar şi concis: a) tipul de credit; b) numele/denumirile şi adresele domiciliului/sediului părţilor contractante, precum şi, dacă este cazul, cele ale intermediarilor de credit implicaţi; c) durata contractului de credit; d) valoarea totală a creditului şi condiţiile care reglementează acordarea tranşei din credit; e) în cazul unui credit acordat sub forma unei amînări la plată pentru un anumit bun sau serviciu sau în cazul contractelor de credit legate, bunul sau serviciul respectiv şi preţul actual al acestuia; f) rata dobînzii aferente creditului, condiţiile care reglementează aplicarea ratei dobînzii aferente creditului şi, unde este cazul, orice indice de referinţă aplicabil ratei iniţiale a dobînzii aferente creditului, precum şi termenele, procedurile şi condiţiile în care variază rata dobînzii aferente creditului şi, în cazul în care se aplică rate diferite ale dobînzii aferente creditului în circumstanţe diferite, se specifică informaţiile menţionate privind toate ratele aplicabile; g) dobînda anuală efectivă şi valoarea totală plătibilă de către consumator, indicate în mod evidenţiat (cu caractere aldine) şi calculate la momentul încheierii contractului de credit; se menţionează toate ipotezele folosite pentru calculul acestei rate; h) suma, numărul şi frecvenţa plăţilor care urmează să fie efectuate de către consumator şi, dacă este cazul, ordinea în care plăţile vor fi alocate, pentru rambursare, diferitelor solduri restante fixate la rate diferite ale dobînzii aferente creditului; i) în cazul unui contract de credit pe durată determinată, dreptul consumatorului de a primi, la cerere şi gratuit, conform periodicităţii stabilite în contractul de credit, pe hîrtie sau pe alt suport durabil, la decizia consumatorului, un extras de cont/situaţia de plăţi sub forma unui grafic de rambursare care indică ratele datorate, precum şi termenele şi condiţiile de plată a acestor sume. Graficul conţine o detaliere a fiecărei rambursări care indică rambursarea valorii totale a creditului, dobînda calculată în baza ratei dobînzii aferente creditului şi orice costuri suplimentare. În cazul în care rata dobînzii nu este fixă sau costurile suplimentare pot fi modificate în baza contractului de credit, graficul de rambursare indică în mod clar şi concis că datele cuprinse în grafic vor rămîne valabile numai pînă la schimbarea următoare a ratei dobînzii aferente creditului sau a costurilor suplimentare potrivit contractului de credit; j) în cazul în care costurile şi dobînzile trebuie plătite fără a se rambursa o parte din valoarea totală a creditului, un extras care arată perioadele şi condiţiile pentru plata dobînzii şi a oricăror costuri asociate creditului; k) unde este cazul, costurile de administrare a unuia sau mai multor conturi care înregistrează atît operaţiunile de*

plată, cît şi tragerile din credit, cu excepţia cazului în care deschiderea unui cont este opţională, costurile pentru utilizarea unui mijloc de plată, atît pentru operaţiuni de plată, cît şi pentru trageri din credit, orice alte costuri rezultînd din contractul de credit, precum şi condiţiile în care aceste costuri pot fi modificate; l) rata dobînzii, în cazul plăţilor expirate, aplicabilă la data încheierii contractului de credit, măsurile pentru ajustarea acesteia şi, dacă este cazul, orice penalităţi datorate în caz de neplată; m) o avertizare privind consecinţele neefectuării plăţilor; n) după caz, o menţiune potrivit căreia este necesară plata unor taxe notariale şi costuri în legătură cu încheierea şi înregistrarea contractului de credit şi a documentelor aferente acestuia; o) garanţiile şi asigurările necesare; p) dreptul de revocare, termenul în care acel drept poate fi exercitat şi alte condiţii pentru exercitarea acestuia, inclusiv informaţii privind obligarea consumatorului de a plăti creditul sau partea de credit trasă şi dobînda în conformitate cu art.18 alin.(3) lit.b), precum şi cuantumul dobînzii plătibile pe zi; q) informaţii privind drepturile care rezultă din art.19, precum şi condiţiile pentru exercitarea acestor drepturi; r) dreptul de rambursare anticipată, procedura de rambursare anticipată, precum şi, dacă este cazul, informaţii privind dreptul creditorului la compensaţie şi modul în care va fi determinată această compensaţie; s) procedura care trebuie urmată în exercitarea dreptului de a cere revocarea contractului de credit; t) existenţa posibilităţii de a recurge la o procedură extrajudiciară de contestare şi la o cale de atac pentru consumator şi, în caz afirmativ, modalităţile de acces la acestea; u) după caz, denumirea şi adresa autorităţii de supraveghere competente”.

64. Potrivit art. 15 alin.(4) Legii privind contractele de credit pentru consumatori nr. 202/12.07.2013 în vigoare la data stingerii situației juridice *” Se interzice introducerea în contractele de credit a clauzelor prin care: a) consumatorul este obligat să păstreze confidenţialitatea prevederilor şi a condiţiilor contractuale; b) creditorul poate declara scadent sau poate denunţa unilateral contractul ori poate penaliza consumatorul în cazul afectării reputaţiei creditorului; c) creditorul poate declara scadent anticipat creditul în cazul în care consumatorul nu şi-a îndeplinit obligaţiile conform altor contracte de credit încheiate cu alţi creditori; d) creditorul impune consumatorului încheierea contractului de asigurare a bunurilor puse drept garanţie cu un asigurator agreat de creditor”.*
65. Cu privire la situația din speță, Colegiul civil distinge două abordări: prima – cînd suntem în prezența unei dispoziții legale imperative și a unei clauze care derogă de la aceasta, sancțiunea legală fiind nulitatea clauzei, iar rolul judecătorului reducîndu-se în a verifica că clauza încalcă ipoteza dispoziției legale imperative; și a doua – când dispoziția legală este dispozitivă ori chiar când lipsește o dispoziție legală care ar reglementa într-un sens anume situația apărută, în acest caz, părțile, bucurându-se de libertatea contractuală garantată de art. 993 Cod civil, pot să convină la orice aranjament li se potrivește situației lor, atunci intervine instituția clauzelor abuzive, iar judecătorul este pus în situația de a evalua caracterul profund dezavantajos al clauzei față de consumator.
66. Această distincție rezultă direct și din textul alin. (1) art. 329 Cod civil: în contractele cu consumatorii sunt nule: 1) clauzele abuzive, precum și 2) clauzele prin care se derogă de la dispozițiile legale de la care este interzis a se deroga în detrimentul consumatorului.

67. Astfel, Colegiul observă că nulitatea clauzei abuzive formează un caz aparte de nulitate comparativ cu clauzele „prin care se derogă de la dispozițiile legale de la care este interzis a se deroga în detrimentul consumatorului”.
68. În situația din speță, părțile au prevăzut în contractul nr. 1145088, potrivit căruia Cucuietu Victoria a primit un credit în sumă de 35 000 lei, pe lângă dobânda lunară de 5,00%, o taxă aferentă în sumă de 24 902,50 lei și un comision de garanție în sumă de 3 360 lei.
69. În conformitate cu prevederile contractului menționat costul total a împrumutului (DAE) acordat Cucuietu Victoriei constituie 71,38 %.
70. Analizând taxa aferentă – 24 902,50 lei, Colegiul civil atestă că aceasta constituie 71,15 % din suma totală a creditului acordat, ceea ce este, în sine, o disproporție gravă între valoarea serviciului și costul impus consumatorului.
71. Totodată, din conținutul contractului nu urmează că această taxă aferentă acoperă un serviciu efectiv prestat în favoarea consumatorului. Respectiv, în lipsa justificării obiective, taxa apare ca un cost disimulat al creditului, care substituie dobânda.
72. În plus, taxa aferentă nu este prezentată distinct în DAE, ci adăugată artificial la costul total, ceea ce afectează transparența ofertei de credit. Aceasta este de natură să induce consumatorul în eroare cu privire la costul real al împrumutului.
73. Astfel, Colegiul civil conchide că prima instanță corect a constatat caracterul abuziv al acestei clauze, or, taxa aferentă nu reflectă o contraprestație justificată, produce un dezechilibru semnificativ în defavoarea consumatorului și contravine cerințelor de transparență și informare prevăzute de lege.
74. Referitor la comisionul de garanție, Colegiul civil reține că acesta este perceput lunar, în paralel cu dobânda de 5% și cu taxa aferentă. În lipsa unei garanții efective instituite (gaj, fidejusiune, asigurare etc.), acest comision suplinește o componentă din dobândă, fiind astfel un cost ascuns.
75. Cu privire la acest aspect, Colegiul civil observă că conform acordului semnat de părți la 13 martie 2019, comisionul de garanție este utilizat pentru a acoperi rata anuală fixă a dobânzii, însă această prevedere constituie o încălcare a cerințelor de transparență, loialitate contractuală și ascunde în mod disimulat o parte din costul real al creditului, contrar dispozițiilor legale privind protecția consumatorului.
76. Or, dobânda exprimată printr-o rată fixă anuală reflectă remunerația explicită a creditorului pentru punerea la dispoziție a sumei împrumutate, pe când scopul comisionului de garanție este unul distinct – acoperirea un serviciu real și identificabil, cum ar fi: costurile de administrare a unei garanții reale (ipotecă, gaj); plata unei polițe de asigurare a creditului (dacă e clar evidențiată); servicii de intermediere cu un garant extern.
77. Așadar, în situația în care nu există o astfel de prestație, comisionul nu poate fi folosit pentru a masca o parte din dobândă, contractul fiind afectat de clauză abuzivă.
78. În această ordine de idei, Colegiul civil, luând în considerație că taxa aferentă de 24 902,50 lei și comisionul de garanție de 3 360 lei, instituite prin contractul de împrumut nr. 1145088 nu sunt justificate de niciun serviciu real prestat de creditor, creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, maschează costul real al creditului și afectează transparența contractului, conchide că instanța de fond a constatat în mod legal nulitatea absolută a acestor clauze.

79. Colegiul apreciază critic poziția apelantului bazată pe prevederea art. 1075 alin. (2) din Codul civil, or, pentru a justifica aplicabilitatea excepției de la evaluarea caracterului abuziv, este necesar să se demonstreze că a fost respectată obligația de transparență prevăzută la art. 1071 Cod civil.
80. Așadar, transparența contractuală presupune două elemente cumulative: (i) claritate lingvistică (textul să fie lizibil, inteligibil, fără ambiguități); (ii) transparență economică (consumatorul să înțeleagă impactul financiar concret al clauzei, respectiv costul total și modul de formare a acestuia).
81. În situația din speță, atât „taxă aferentă” (24 902,50 lei), cât și „comision de garanție” (3 360 lei), nu sunt descrise clar în privința naturii, scopului sau serviciului prestat în schimbul lor. Denumirile sunt vagi, iar consumatorul mediu nu poate înțelege pentru ce anume plătește aceste sume substanțiale.
82. Totodată, după cum a fost constatat supra, aceste sume substituie dobânda și sunt introduse artificial pentru a induce consumatorul în eroare cu privire la costul real al împrumutului.
83. Prin urmare, Colegiul civil conchide că excepția de la analiza caracterului abuziv al clauzelor respective nu este incidentă în prezenta cauză, întrucât nu este respectată obligația de transparență prevăzută la art. 1071 Cod civil, or, clauzele contractuale privind „taxa aferentă” și „comisionul de garanție” nu sunt exprimate într-un mod clar și inteligibil, iar efectele lor economice nu sunt prezentate în mod transparent și complet, fapt ce
permite evaluarea caracterului lor abuziv.
84. Argumentul apelantului potrivit căruia, odată ce consumatorul a semnat contractul, nu se mai poate susține că o clauză îl prejudiciază este contrar legislației în vigoare, or, semnătura consumatorului nu validează o clauză abuzivă**.**
85. Totodată, Colegiul civil nu poate reține poziția apelantului că a atras atenția consumatorului asupra clauzelor privind comisionul de garanție, întrucât acest fapt, chiar și probat, nu este suficient pentru a considera că obligația de transparență a fost îndeplinită. Obligația de transparență impune nu doar ca o clauză să fie „menționată” în contract, ci ca ea să fie redactată în mod clar și inteligibil să reflecte efectele economice concrete asupra consumatorului, situație ce nu se atestă în speță.
86. De asemenea, Colegiul indică că abordarea apelantului precum că instanța de fond ar fi trebuit să examineze speța prin prisma faptului că consumatorii cunosc prevederile legislației ce reglementează contractele de credit pentru consumatori, să constate dacă contractul a fost încheiat cu un consumator, dacă a fost sau nu negociat și cum a fost demonstrat dezavantajul semnificativ între drepturile și obligațiile părților, inclusiv prin prisma bunei-credințe, inversează eronat sarcina probațiunii.
87. În temeiul normelor legale menționate supra, instanța trebuie să aprecieze dacă profesionistul a acționat cu bună-credință, iar negotium-ul a fost echitabil, fără a plasa sarcina în sarcina consumatorului.
88. La fel, definiția de la art. 3 alin.(1) Cod civil folosește o tehnică legislativă de definire negativă a consumatorului, și anume că orice persoană fizică este consumator cu excepția cazului când ea intră în raportul juridic respectiv în scopuri ce ţin de activitatea de întreprinzător sau profesională. Tehnica respectivă are două consecințe: (i) o persoană fizică este consumator indiferent de scopul urmărit, atâta timp cât el nu ține de o

activitate întreprinzător sau profesională, în special, legea nu folosește testul pozitiv, că consumator ar trebui să urmărească un scop personal, familial sau casnic; (ii) norma are și efectul de a institui o prezumție simplă că o persoană fizică este consumator, adică cel care invocă, profesionistul, are sarcina să demonstreze că scopul intrării persoanei fizice în raportul juridic ține de activitatea ei de întreprinzător sau profesională.

89. Așadar, Colegiul civil concluzionează că, întrucât apelantul, contrar prevederilor art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nu a dovedit circumstanțele invocate ca temei al criticilor formulate, argumentele acestuia rămân neprobate și pur declarative.
90. Subsecvent, Colegiul, subliniază că situația de inegalitate care există între consumator și vânzător sau furnizor nu poate fi compensată decât printr-o intervenție pozitivă, exterioară părților la contract. În lumina acestei considerații, instanța este obligată să aprecieze din oficiu daca clauza este abuzivă și, prin aceasta, să suplinească dezechilibrul existent între consumator și vânzător sau furnizor.
91. În consecință, rolul atribuit instanței în domeniul avut în vedere implică obligația de a examina din oficiu acest aspect de îndată ce dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest sens.
92. În final, instanța de apel conchide a fi corectă și întemeiată soluția privind temeinicia solicitării înaintate de Cucuietu Victoria împotriva O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L. cu privire la constatarea nulității absolute a clauzei contractuale – taxa aferentă și a clauzei contractuale – comision de garanție, precum și încasării de la O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L. în beneficiul Cucuietu Victoriei a sumelor reținute în temeiul acestor clauze, ca subsecventă.
93. Astfel, dat fiind că argumentele apelantului sunt nefondate și combătute integral prin concluziile relatate supra, în speță lipsind temeiuri legale pentru casarea hotărârii contestate, Colegiul conchide că apelul declarat urmează a fi respins, iar hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 7 martie 2024 menținută.
94. În conformitate cu art. 385 lit. a), art. 389-390, art. 394 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d e c i d e :

Se respinge cererea de apel declarată de reprezentantul O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L., administratorul Sobuleac Sergiu.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 7 martie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Cucuietu Victoria împotriva O.C.N. „IUTE CREDIT” S.R.L. cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale, aplicarea efectelor nulității și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului Ruxanda

Pulbere

Judecători Dorin Dulghieru

Andrei Cașcaval